

خواص عقرب و زہر آن

در طب سنتی ایرانی و اسلامی

بہ کوشش

دکتر جلال جلال سنگوہی دکتر محمد کلابی

دکتر یوسف یک بلالپور

شایک	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۴۹-۸ :
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۱۳۹۶۸ :
عنوان و نام پدیدآور	خواص عقرب و زهر آن در طب سنتی ایرانی و اسلامی / به کوشش جلال جلال شکوهی، محمد گلابی، یوسف بیگ باباپور، تهران: منشور سمیر: بنیاد شکوهی، ۱۳۹۷.
مشخصات نشر	۱۱۸ ص.
مشخصات ظاهری	Scorpions -- Venom -- Therapeutic use
موضوع	سم عقرب -- مصارف درمانی
موضوع	Traditional medicine سنتی
موضوع	پریشکی اسلامی* Medicine, Islamic
موضوع	Scorpions -- Venom
موضوع	سم عقرب
موضوع	Scorpion bites* عقرب گزیدگی
موضوع	Scorpions -- Iran
موضوع	عقرب ها -- ایران
رده بندی دیویی	۶۱۵/۹۴۲
رده بندی کنگره	RM۶۶۶ / س۸۱۶ج۸ ۱۳۹۷
سبب شناسی	جلال شکوهی، جلال، ۱۳۳۹
شماره افزوده	گلابی، محمد، ۱۳۵۹
شماره افزوده	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷
سبب شناسی	بنیاد فرهنگی شکوهی

خواص عقرب و زهر آن در طب سنتی ایرانی و اسلامی به کوشش:

دکتر جلال جلال شکوهی، دکتر محمد گلابی، دکتر یوسف بیگ باباپور

ناشر: منشور سمیر با همکاری بنیاد شکوهی

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۹۷

بهای چاپ: ۲۵۰۰۰۰ ریال

شایک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۴۹-۸

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول: شناخت انواع عقربهای موجود در ایران.....	۱۳
فصل دوم: کمک‌های اولیه در عقرب گزیدگی.....	۵۵
فصل سوم: شناخت عقرب و انواع آن در اهم کتب طب سنتی.....	۵۹
فصل چهارم: کاربرد عقرب به عنوان داروی حیوانی در طب سنتی.....	۷۲
فصل پنجم: درمان عقرب گزیدگی در طب سنتی.....	۸۷
منابع و مآخذ.....	۱۱۶

پیشگفتار

فرهنگ و تمدن شکوهمند دوره اسلامی، یکی از شاهکارهای هویتی بی‌نظیری است که در طول تاریخ بشر، جهان به خود دیده است. داشتن این پدیده شگفت‌انگیز را خداوند متعال از آن ملتی کرده که امر را میراث‌بان آن ماییم و بدان فخر می‌ورزیم. تمدن اسلامی با داشتن میراث مکتوب بی‌شماری که هر کدام به مانند سجل و شناسنامه هویتی و ملی ماست، ما را از دیگر ملل و اقوام در جهان متمایز ساخته و به اصطلاح یک سر و گردن افزون نموده است.

این ادعا زمانی مستدل می‌شود که به سراغ بهای مانده از اسلاف و گذشتگان خود بنگریم و کم و کیف آن را با تمدن‌های دیگر به سر و روی فایس نهیم. زمانی که هنوز نیوتن‌ها و کپلرها به دنیا نیامده بودند، خواجه‌نصیرها و ابن‌هشموهای ما دانش اعجاب‌انگیز بشری را تا جایی که در باور بشر آن عصر نمی‌گنجید، چنان بارور کرده بودند که دانشمندان جهان را وامدار خود ساختند؛ و وقتی می‌بینیم که بیش از ۴۰۰ سال قانون ابن سینا بهترین کتاب درسی آموزش پزشکی در دانشگاه‌های معتبر اروپا بود و پس از اختراع صنعت چاپ، دومین کتاب چاپی دنیا (۱۵۹۲م.) محسوب می‌شود، و هزاران هزاران تأثیری که دانش جهان از این تمدن بهره‌ها برده و به پیشرفت بشر کمک کرده است.

نسخه‌های خطی، میراث بسیار ارزشمندی است که نشان می‌دهد تمدن ما در گذشته تا کجا رسیده بود و چه تأثیری در ارتقای دانش بشری در جهان داشته است.

مسلمانان بالاخص در علوم و فنون تا قرن‌ها پیشرو بودند؛ آن گاه که پیش از قرون وسطی هنوز اروپا غرق در خرافات دینی و عوام‌زدگی بود، دانشمندان ما رصدخانه و شفاخانه و بیمارستان و دانشگاه می‌ساختند و مسایل و مشکلات روز را با دانش راستین حل و بحث و

فصل می کردند؛ و دلیل این مدعا البته همین نسخ خطی موجود هستند که با قیاس جزئی با آثار همروزگارشان در غرب، بر اهل بصیرت کاملاً آشکار خواهد بود.

با این وجود، اکنون وظیفه ما در قبال این گنجینه‌های به میراث مانده از آبا و اجدادمان چیست؟

بهترین پاسخی که می‌توان به این اصل مهم داد، یک اقدام جهادی و عملی در جهت احیای این میراث گرانقدر است. آشنا کردن نسل حاضر با این میراث و انتقال آن به نسل‌های آینده، تحقیق و تفحص در این میراث عظیم و تشویق جامعه دانشگاهی و محققین به پژوهش در این عرصه، مناخن و شناساندن دانشمندان به عنوان الگوی علم و زندگی برای جوانان سرزمین ما، برگزاری همایش‌ها و نشست‌هایی در این حوزه جهت تشویق مدرسین و دانشجویان، و غیره، و غیره، همه اموراتی هستند که ما را بر آن داشت تا در جهت تحقق این اهداف، اقدام به تأسیس «دبیرخانه تدوین دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام» نماییم.

از آنجایی که دستیابی به این اهداف بزرگ و بنیادین، نیازمند حمایت‌های مادی و معنوی است، به یاری خداوند متعال، از پیران گذشته، وجود پرچم پزشکی فرهنگ دوست، و دانشمندی فاضل، جناب آقای دکتر جلال جلال شکوهی، باعث بر خیر و برکت شده، ما را یاری فرمودند تا بتوانیم ضمن احداث یک دبیرخانه، با هدف احیای میراث پزشکی دوره اسلامی و همچنین تدوین یک دانشنامه تاریخ پزشکی، طب سنتی که دست کم در ۱۰ جلد خواهد بود، این طرح علمی و فرهنگی را سامان داده، پیرس بریم.

کتاب حاضر تلاشی است برای نشان دادن خواص داروهای گیاهی که در درمان امروز جامعه پزشکی مغفول مانده است. هرچند گردآورندگان این مجموعه‌ها در صحت و سقم اطلاعات مندرج در آن هیچ نظری ندارند، صرفاً از منظر تاریخ علم بدان می‌نگرند. چرا که با گسترش و پیشرفت دانش پزشکی، بسیاری از این نظریه‌ها یا رد شده‌اند، یا تأیید علمی و از آن دارو ساخته شده است. اما چه بسا هزاران نظریه در داخل کتب خطی هنوز مغفول مانده و جای بحث و تحقیق و آزمایش دارد.

دبیرخانه دایمی تدوین

دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام